

Spis treści

|                                                                |            |
|----------------------------------------------------------------|------------|
| <b>WSTĘP</b>                                                   | <b>7</b>   |
| <b>1 TWIERDZA</b>                                              | <b>19</b>  |
| Średniowieczny Kraków — dogasające dziedzictwo                 | 19         |
| Czakra cesarska                                                | 22         |
| „Burzymurki” i Austriacy                                       | 22         |
| Potężna twierdza powstanie w Krakowie                          | 24         |
| Wawel w fortecę zamieniany                                     | 27         |
| Katedra, a nie cytadela                                        | 30         |
| Kopiec Kościuszki w forcie „Kościuszkowo”                      | 32         |
| Wzgórze św. Bronisławy: miastu kaplica, wojsku forteca         | 36         |
| Podpis Franciszka Józefa                                       | 38         |
| Forty: inżynieria wojenna w pejzażu Krakowa i okolic           | 42         |
| Nowinki technologiczne                                         | 52         |
| W powietrzu i na rzece                                         | 62         |
| <b>2 KOSZARY</b>                                               | <b>67</b>  |
| Rekruci śpią w mieście                                         | 67         |
| Wszechobecne koszary                                           | 71         |
| Kraków na potrzeby wojska                                      | 81         |
| Prysznice czy ciekący sufit? Warunki mieszkaniowe w koszarach  | 86         |
| Koszary od kuchni                                              | 88         |
| Żołnierze między skarbem miejskim a wojskowym                  | 92         |
| <b>3 PROCHOWNIE</b>                                            | <b>101</b> |
| Miasto na beczkach prochu                                      | 101        |
| Słup ognia                                                     | 104        |
| Skandal i po skandalu                                          | 108        |
| Znów stało się głośno                                          | 111        |
| <b>4 ŻOŁNIERZE</b>                                             | <b>114</b> |
| Ilu żołnierzy było w krakowskim garnizonie?                    | 114        |
| W kalejdoskopie jednostek wojskowych                           | 115        |
| Ck rekruci i ck dezercerzy                                     | 122        |
| „Post” i jego „feldflaszka”. Słowo o języku pułkowym           | 131        |
| „Tak hartowała się armia austro-węgierska”. Ćwiczenia wojskowe | 137        |
| Smętny żywot żołnierza                                         | 141        |

|                                                               |                |
|---------------------------------------------------------------|----------------|
| <b>5 OFICEROWIE</b>                                           | <b>147</b>     |
| Z narodów cesarskich i królewskich                            | 147            |
| Polacy w stopniu oficera                                      | 147            |
| „Eleganccy, zawadiaccy, z tęgim wąsem”                        | 155            |
| Kasyno w „małym Wiedniu”                                      | 163            |
| <br><b>6 ŻOŁNIERZE I CYWILE</b>                               | <br><b>169</b> |
| Sympatyczne austriackie miasto                                | 169            |
| À la Wiedeń                                                   | 171            |
| Filiżanki, kufle i talerze                                    | 173            |
| Obcy wśród swoich                                             | 175            |
| Wejście na salony                                             | 179            |
| Pod batutą kapelmistrza                                       | 188            |
| Okazja czyni widownię                                         | 196            |
| Ruch to zdrowie                                               | 201            |
| Prostytucja                                                   | 203            |
| Długa lista rozrywek                                          | 209            |
| Jak szynk, to i wyszynk                                       | 210            |
| Sprawiedliwość wojskowa kontra sprawiedliwość cywilna         | 213            |
| Miejskie wojny                                                | 217            |
| „Prawo pięści”                                                | 220            |
| Na pomoc w klęskach pomoru                                    | 226            |
| Walki z żywiołem wody                                         | 228            |
| <br><b>7 TWIERDZA W MIEŚCIE I MIASTO W TWIERDZY</b>           | <br><b>232</b> |
| „Gruzy, niedola, nędza, panowanie niemczyzny — oto Kraków”... |                |
| w połowie XIX wieku                                           | 232            |
| W ogniu pożaru, w toku odbudowy                               | 235            |
| Z zatwierdzenia cesarza                                       | 239            |
| Mieszane uczucia krakowian                                    | 242            |
| Miasto ściskane wojskowym gorsetem                            | 245            |
| Prezydenci nowych czasów                                      | 248            |
| Wojskowa koncepcja miasta                                     | 252            |
| Poszerzanie mapy drogowej                                     | 252            |
| Mosty na Wiśle                                                | 257            |
| Para i żelazo                                                 | 258            |
| Boom budowlany                                                | 262            |
| Miejscowy przemysł kolonialny                                 | 268            |
| Z motyką na Wiedeń, czyli o konkurencji lokalnego rynku       | 274            |
| Miasto w mieście                                              | 291            |
| <br><b>8 REJONY FORTECZNE</b>                                 | <br><b>296</b> |
| Klinem w miasto                                               | 296            |
| Z budowlanym impetem                                          | 302            |
| Tam gdzie rosną kamienice                                     | 305            |

|                                                        |            |
|--------------------------------------------------------|------------|
| Wyburzanie zabytków czy ratowanie ruder?               | 309        |
| Gęstniejąca substancja miasta                          | 314        |
| Szturm inwestorów na sąsiednie gminy                   | 317        |
| Drożący Kraków                                         | 321        |
| Przedsiębiorcy, spekulanci, kamienicznicy              | 331        |
| <b>9 KAMPANIA NA RZECZ WIELKIEGO KRAKOWA</b>           | <b>337</b> |
| Kruszenie „tępego konserwatyzmu austriackiego”         | 337        |
| Kanały wodne przeciw fortecy                           | 347        |
| Wojsko zawsze twardogłowe                              | 351        |
| Demilitaryzacja przestrzeni                            | 355        |
| Widoki poforteczne                                     | 360        |
| Kraków znaczy Wielki Kraków                            | 366        |
| Skąd idea?                                             | 366        |
| Powstaje Wielki Kraków                                 | 368        |
| Podboje Rady Miejskiej                                 | 373        |
| Spotkanie w połowie mostu                              | 376        |
| Ogród został na papierze                               | 378        |
| <b>10 WAWEL ODBITY</b>                                 | <b>382</b> |
| „To jest Polska”                                       | 382        |
| Nie sposobem, to fortem                                | 388        |
| Hołd wawelski                                          | 393        |
| Już prawie na wzgórzu                                  | 397        |
| Kunktatorzy w mundurach                                | 397        |
| „Wawel nasz!”                                          | 400        |
| Nic za darmo                                           | 406        |
| Ku ponownej świetności                                 | 412        |
| <b>11 ROLA TWIERDZY W ROZWOJU MIASTA — PRÓBA OCENY</b> | <b>414</b> |
| <b>POLECANE MONOGRAFIE</b>                             | <b>421</b> |
| <b>ŹRÓDŁA ILUSTRACJI</b>                               | <b>425</b> |
| <b>INDEKS NAZWISK</b>                                  | <b>427</b> |